

ДОЛІ АВІТОРІВ-ПІОНЕРІВ – ВИХОВАНЦІВ КПІ

Лихолат А.О.

*Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»,
м. Київ, пр. Перемоги, 37, Україна,
e-mail: alla_olex@ukr.net*

До 125 – річчя заснування КПІ

Кінець XIX століття – час становлення КПІ, виявився важливим рубежем започаткування та розвитку авіації. Початок XX століття став для студентів КПІ доленосним: у 1905-1906 рр. при Механічному гуртку КПІ була організована Повітроплавна секція. Першим почесним головою секції став професор С.П. Тимошенко. 1908 р. секція була реорганізована в Повітроплавний гурток із відділами: аеропланів, гелікоптерів, орнітоптерів і двигунів. У 1909 р. гурток нараховував близько 200 ентузіастів, які захоплювались повітроплаванням. Серед них були студенти КПІ: Федір Билінкін, Олександр Карпека, Ігор Сікорський та ін.

Билінкін Федір Іванович (12.05.1882–рр.?) У 1903 р. вступив до КПІ. 1909 р. збудував перший літак за схемою біплана братів Райт, який демонструвався на виставці у Києві. Наступний літак сконструював разом із Ф. Терещенком, І. Сікорським та В. Григор'євим. Спільно з І. Сікорським розробив аероплани БІС-1, БІС-2. У співпраці з І. Сікорським сконструював також аеросани. [1].

Проходив військову службу в 1911–12 рр., отримав звання прапорщика авіації. Після служби продовжив навчання в КПІ. Під час Першої світової війни воював у авіаційному загоні. Після війни деякий час працював у Петрограді, потім повернувся в Україну. Вступив до КПІ для закінчення навчання (жовтень 1918 р.), склав 3 екзамени і 3 проекти. Подальша доля невідома.

Карпека Олександр Данилович (14.03.1894–13.12.1918 рр., Київ). У 1908 р. вступив до Повітроплавного гуртку КПІ. В 1909 р. його літаюча модель аероплана відзначена срібним кубком на міських змаганнях. У 1909–11 рр. збудував 10 моделей літаків. Від квітня 1910 р. – дійсний член Київського товариства повітроплавання (КТП), у січні 1911 р. – переможець змагань літаючих моделей на Першій повітроплавній виставці КТП. Працював у комісії з організації відділу повітроплавання на Всеросійській промвиставці (Київ, 1913 р.). У 1911–13 рр. в Києві збудував 4 літаки. 1913 р. збудував

двомісний біплан «Карпека-3». Від липня 1917 р. – військовий льотчик авіазагону винищувачів на Румунському фронті, 1918 р. повернувся до Києва для завершення вищої освіти. Помер від тифу. [2].

Найвідоміший – Сікорський Ігор Іванович (06.06.1889 р., м. Київ, б – 26.10.1972 р., м. Істон, шт. Коннектикут, США) – авіаконструктор, один із піонерів авіації, промисловець, почесний доктор Санкт-Петербурзького політехнічного інституту (з 1914 р.). Творець перших у світовій практиці авіабудування багатомоторних літаків та вертольотів, розробник перших міжконтинентальних пасажирських авіалайнерів. [3].

І. Сікорський та Ф. Билінкін навчалися в КПІ 1907-1911 рр. У приміщенні Публічної бібліотеки м. Києва була відкрита в січні 1911 р. Перша Повітроплавна виставка. Серед експонатів був моноплан І. Сікорського, на якому молодий конструктор на той час здійснив декілька польотів. Завдяки київським ентузіастам протягом 1909 – 1912 рр. було створено 40 типів різних літаків – найбільша кількість на теренах всієї імперії. Ім'я Ігоря Сікорського стало відомо за межами Києва.

І. Сікорський був найактивнішим учасником гелікоптерної секції Київського товариства повітроплавання. У 1910 р. одночасно з випробуванням гелікоптера, він починає роботу над створенням першого аероплану. На допомогу в цій справі, прийшов студент КПІ Ф. Билінкін, який мав досвід у конструюванні аеропланів. Творчі, новаторські інженерні ідеї І. Сікорського та Ф. Билінкіна були реалізовані в моделі аеросаней.

Отже, автор цієї короткої розвідки має на меті привернути увагу широкого загалу до біографій та досягнень піонерів вітчизняного авіабудування, долі яких несправедливо, окрім І. Сікорського (якому поталанило стати знаменитим на весь світ на чужині), забуті та занедбані.

Фото: Ілюстрації з https://www.sikorskyarchives.com/The_Fedora.php

Аеро-сани, зобріткнїя студентами Сикорскимъ и Былиннимъ.

Конструктор Ігор Сікорський, його сестра Лідія та інженер Билінкін під час випробування аеросаней на Печерському іподромі. 1911 рік. Фотограф Хорошун, Фундуклейвська №16.

Січень 1910, другі аеросани

Фото: Ілюстрації з добірки "Історія вітчизняної авіації" Валерія Лисенка

ЛІТЕРАТУРА

1. Билінкін Федір Іванович [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-41812>
2. Карпека Олександр Данилович [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-9988>
3. Сікорський Ігор Іванович // Енциклопедія історії України: Т. 9. Прил – С / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. - К.: В-во "Наукова думка", 2012. - 944 с.